

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มอาจารย์เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กับอาจารย์ เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน โดยแยกพิจารณาเป็น 3 ด้านคือ

1. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ
2. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ
3. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

ประชากร

ประชากรประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ประชากรดังกล่าว ได้มาจากทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 11 รวม 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรมี 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 11 จำนวน 5 จังหวัด โดยแต่ละจังหวัดใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รอยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ โรงเรียนละ 1 คน รวม 71 โรงเรียน คือ

1.1 จังหวัดนครราชสีมา 24 โรงเรียน ได้แก่

1.1.1	โรงเรียนอนุวัทนา	อำเภอเมือง
1.1.2	โรงเรียนมานโพธิ์พิทยาคม	อำเภอเมือง
1.1.3	โรงเรียนปรุใหญ่พิทยาคม	อำเภอเมือง
1.1.4	โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์	อำเภอเมือง
1.1.5	โรงเรียนขามสะแกแสง	อำเภอขามสะแกแสง
1.1.6	โรงเรียนจรเข้หินตั้งมกิจ	อำเภอกรบุรี
1.1.7	โรงเรียนเวียงคอง	อำเภอคง
1.1.8	โรงเรียนจักรราชวิทยา	อำเภอจักราช
1.1.9	โรงเรียนหนองสูงเหนือพิทยาคม	อำเภอจักราช
1.1.10	โรงเรียนโชคชัยสามัคคี	อำเภอโชคชัย
1.1.11	โรงเรียนโนนสูง "ศรีธานี"	อำเภอโนนสูง
1.1.12	โรงเรียนสระพระพิทยาคม	อำเภอโนนไทย
1.1.13	โรงเรียนบัวใหญ่	อำเภอบัวใหญ่
1.1.14	โรงเรียนประทาย	อำเภอประทาย

1.1.15	โรงเรียนปากช่อง	อำเภอปากช่อง
1.1.16	โรงเรียนกุฉินทวิทยา	อำเภอสว่างแดนดิน
1.1.17	โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม	อำเภอห้วยแถลง
1.1.18	โรงเรียนภูวิทย์วิทยา	อำเภอประทาย
1.1.19	โรงเรียนวังไผ่แดง	อำเภอประทาย
1.1.20	โรงเรียนรัชชานันต์วิทยาคาร	อำเภอด่านขุนทด
1.1.21	โรงเรียนโนนสมบูรณ์วิทยา	อำเภอเสิงสาง
1.1.22	โรงเรียนพิมายคำรังวิทยา	อำเภอพิมาย
1.1.23	โรงเรียนหนองกราดวัฒนา	อำเภอด่านขุนทด
1.1.24	โรงเรียนบ้านเหลื่อมพิทยาสรรค์	กิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม
1.2 จังหวัดชัยภูมิ 11 โรงเรียน ได้แก่		
1.2.1	โรงเรียนสตรีชัยภูมิ	อำเภอเมือง
1.2.2	โรงเรียนเมืองพญาแล	อำเภอเมือง
1.2.3	โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคาร	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
1.2.4	โรงเรียนคอนสวรรค์	อำเภอคอนสวรรค์
1.2.5	โรงเรียนจัตุรัสวิทยาคาร	อำเภอจัตุรัส
1.2.6	โรงเรียนบ้านเขาวัววิทยายน	อำเภอบ้านเขาวัว
1.2.7	โรงเรียนบ้านแท่นวิทยา	อำเภอบ้านแท่น
1.2.8	โรงเรียนภูเขียว	อำเภอภูเขียว
1.2.9	โรงเรียนกว้างโพนศึกษา	อำเภอภูเขียว
1.2.10	โรงเรียนหนองบัวแดงวิทยา	อำเภอหนองบัวแดง
1.2.11	โรงเรียนเทพสถิตวิทยา	กิ่งอำเภอเทพสถิต

- 1.3 จังหวัดบุรีรัมย์ 13 โรงเรียน ได้แก่
1.3.1	โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	อำเภอเมือง
1.3.2	โรงเรียนภัทรบพิตร	อำเภอเมือง
1.3.3	โรงเรียนพุทไธสง	อำเภอพุทไธสง
1.3.4	โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม	อำเภอพุทไธสง
1.3.5	โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก	อำเภอละหานทราย
1.3.6	โรงเรียนนางรอง	อำเภอนางรอง
1.3.7	โรงเรียนลำปลายมาศ	อำเภอลำปลายมาศ
1.3.8	โรงเรียนประโคนชัย	อำเภอประโคนชัย
1.3.9	โรงเรียนสตึก	อำเภอสตึก
1.3.10	โรงเรียนเมืองแกพิทยาคม	อำเภอสตึก
1.3.11	โรงเรียนคูเมืองวิทยา	อำเภอคูเมือง
1.3.12	โรงเรียนกระสังพิทยาคม	อำเภอกระสัง
1.3.13	โรงเรียนไทยเจริญวิทยา	กิ่งอำเภอประโคนชัย
- 1.4 จังหวัดสุรินทร์ 11 โรงเรียน ได้แก่
1.4.1	โรงเรียนสุรวิทยาคาร	อำเภอเมือง
1.4.2	โรงเรียนสิรินธร	อำเภอเมือง
1.4.3	โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์	อำเภอจอมพระ
1.4.4	โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์	อำเภอชุมพลบุรี
1.4.5	โรงเรียนท่าตูมประชาเสรมวิทย์	อำเภอท่าตูม
1.4.6	โรงเรียนประชาวิทยาคาร	อำเภอปราสาท
1.4.7	โรงเรียนรัตนบุรี	อำเภอรัตนบุรี
1.4.8	โรงเรียนศรีขรภูมิพิสัย	อำเภอศรีขรภูมิ
1.4.9	โรงเรียนสังขะ	อำเภอสังขะ
1.4.10	โรงเรียนสำโรงทาบพิทยาคม	อำเภอสำโรงทาบ
1.4.11	โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา	กิ่งอำเภอลำดวน

1.5 จังหวัดศรีสะเกษ 12 โรงเรียน ได้แก่

1.5.1	โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย	อำเภอเมือง
1.5.2	โรงเรียนสตรีศรีสะเกษ	อำเภอเมือง
1.5.3	โรงเรียนคุณชอดประชาสรรค์	อำเภอเมือง
1.5.4	โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยา	อำเภอกันทรลักษ์
1.5.5	โรงเรียนกันทรารมณ	อำเภอกันทรารมณ
1.5.6	โรงเรียนชุตัน	อำเภอชุตัน
1.5.7	โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์	อำเภอชุตัน
1.5.8	โรงเรียนปรางคูกู	อำเภอปรางคูกู
1.5.9	โรงเรียนราษฎร์ไศล	อำเภอรามไศล
1.5.10	โรงเรียนกำแพง	อำเภออุทุมพรพิสัย
1.5.11	โรงเรียนวรคุณอุปถัมภ์	อำเภออุทุมพรพิสัย
1.5.12	โรงเรียนยางชุมน้อยพิทยาคม	อำเภอยางชุมน้อย

2. กลุ่มอาจารย์ ใช้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สุ่มได้ โดยสุ่มมารอยละ 5 ของจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในโรงเรียนนั้น ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนทั้งหมด จำนวน 283 คน

สรุปแล้วในการวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งหมด จำนวน 354 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร บทความ หนังสือ และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้บริหารการศึกษา

2. สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ทุนฉบับขึ้น แบ่งเป็น

3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการเลือกตอบ (Check - list) โดยถามในเรื่องต่อไปนี้

- ก. เพศ
- ข. อายุ
- ค. วุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สอบถามลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยมีโครงสร้างแบบสอบถามครอบคลุมลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ลักษณะด้านวิชาการ
2. ลักษณะด้านบุคลิกภาพ
3. ลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

ใน 3 ด้านนี้มีคำถามรวมทั้งสิ้น 73 ข้อ แบ่งด้านย่อยและจำนวนข้อของแบบสอบถามดังนี้ คือ

1. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ มีคำถามรวมทั้งหมด 23 ข้อ โดยถามในด้านการศึกษาของผู้บริหาร 10 ข้อ ด้านความรู้ทั่วไปของผู้บริหาร 7 ข้อ ด้านประสบการณ์ของผู้บริหาร 6 ข้อ

2. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ มีคำถามรวมทั้งหมด 25 ข้อ โดยถามในด้านบุคลิกภาพทางร่างกาย 7 ข้อ ด้านบุคลิกภาพทางจิตใจและอารมณ์ 11 ข้อ ด้านบุคลิกภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม 7 ข้อ

3. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานมีค่าถ่วงรวมทั้งหมด 25 ข้อ โดยภายในด้านความมีสติปัญญาและไหวพริบ 5 ข้อ ด้านความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม 5 ข้อ ด้านการประสบความสำเร็จในงาน 4 ข้อ ด้านความสามารถในการจูงใจคน 5 ข้อ ด้านความสามารถในการตัดสินใจ 5 ข้อ

ข. การแก้ไขปรับปรุง

นำแบบสอบถาม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา หรือการบริหารการศึกษา จำนวน 6 ท่าน อ่าน วิจาร์ณ และให้ขอเสนอแนะทั้งในด้านเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนพพงษ์ นุญจิตราคุลย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายวินัย พัตนรัฐ ผู้อำนวยการโรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
4. นางอรทัย หนองขุนสาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกำรจราษฎร์สงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
5. นายทองอินทร์ เพ็ญเขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธารณเสณี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
6. นายทองขาว โศทรโยธา ผู้อำนวยการโรงเรียนเขมรราษฎร์พัฒนา อำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานี

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ได้ตรวจสอบและเสนอแนะมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กระทำเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนหนึ่งส่งไปทางไปรษณีย์โดยสอดซองติดแสตมป์ไปด้วย หากไม่ได้รับตามกำหนดเวลาจึงติดตามรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง อีกส่วนหนึ่งได้เดินทางไปส่งและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง และในการนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก นายบรรจง รุสกุลชาติ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งก็ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2524 ถึงวันที่ 5 มีนาคม 2524 ได้รับแบบสอบถามคืนมาดังนี้

ตารางที่ 1

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่ได้รับคืนมา

จังหวัด	ผู้บริหาร			อาจารย์			รวม		
	ส่งไป	ได้รับ	ร้อยละ	ส่งไป	ได้รับ	ร้อยละ	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ
นครราชสีมา	24	22	91.16	93	85	91.39	117	107	91.45
ชัยภูมิ	11	10	90.90	45	39	86.66	56	49	87.50
บุรีรัมย์	13	13	100.00	54	50	92.59	67	63	94.02
สุรินทร์	11	10	90.90	43	37	86.04	54	47	87.03
ศรีสะเกษ	12	12	100.00	48	44	91.66	60	56	93.33
รวม	71	67	94.36	283	255	90.10	354	322	90.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) ให้คะแนนดังนี้

คำถามที่ใส่ใจความเป็นปฏิฐาน (Positive)

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนนเท่ากับ	5
เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	4
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนนเท่ากับ	3
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนนเท่ากับ	1

คำถามที่ใส่ใจความเป็นนิเสธ (Negative) ซึ่งได้แก่ข้อ 24, 26, 28,

30, 34, 36, 39, 41, 42, 52, 57, 59, 67, 69, และ 71

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนนเท่ากับ	1
เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	2
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนนเท่ากับ	3
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนนเท่ากับ	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนนเท่ากับ	5

ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าคะแนนเฉลี่ยหาได้โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

¹ประคอง กรมสุต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร: -
ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 40.

เมื่อ	\bar{X}	แทนคะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทนจำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานหาได้โดยใช้สูตร¹

ก) สำหรับคะแนนที่ไม่ได้แจกแจงความถี่

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma X^2}{N} - \left(\frac{\Sigma X}{N}\right)^2}$$

เมื่อ	S.D.	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX^2	แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	ΣX	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทนจำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

ข) สำหรับคะแนนที่เป็นหมวดหมู่

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma j X^2}{N} - \left(\frac{\Sigma j X}{N}\right)^2}$$

เมื่อ	S.D.	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\Sigma j X^2$	แทนค่าผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับค่ากึ่งกลาง คะแนนความคิด เห็นระดับนั้นยกกำลังสอง
	$(\Sigma j X)^2$	แทนค่าผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับค่ากึ่งกลาง คะแนนความคิด เห็นระดับนั้นทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทนค่าจำนวนความถี่ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มประชากร

¹ ประคอง กรรมสูตร, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, หน้า 51.

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของสองกลุ่มโดยใช้สูตร¹

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t แทนค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา

\bar{X}_1, \bar{X}_2 แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1, S_2 แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

N_1, N_2 แทนจำนวนข้อมูลกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

ค. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเป็นตอน ๆ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามหาความถี่และร้อยละ
2. ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหารกับอาจารย์ ใช้ค่าคะแนนที (t -test)
4. คำถามแบบปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

¹

George A. Ferguson, Statistics Analysis in Psychology,

(New York: McGraw-Hill, 1971), p. 152.